
HS - Koti & Tyyli - 15.12.2006 - 4759 merkkiä - 1. painos

Elintasopakolainen Sveitsistä

ANNA PALJAKKA

► Kaikkea sveitsiläinen keksii! Istumme ympäripyöreässä mäntypuisessa kulmasohvassa. *Eckbank* on sveitsiläinen perinnehuonekalu, "pikkuporvarillisuuden vertauskuva", sanoo puuseppä **Rudi Merz**.

Sohva tuntuu mukavalta ilman pehmusteitakin, selkänojaan Merz on veistänyt ylimääräisenä ylellisyytenä kulmahiontakoneella pienen kohouman.

Lohjalaisessa omakotitalossa ei taida olla mööpeliiä, joka ei olisi isännän kädestä. Niitä syntyy pihan kotiverstaassa.

Kalusteet, kuten kaapit, ovat varta vasten kotiin tehtyjä, onhan hänen ammattinimikkeensä englanniksi *cabinetmaker*.

Kotiin on myös tuotu isojenkin tilaustöiden hyväksi havaittuja prototyyppejä, esimerkiksi Itäkeskuksen seurakuntakeskuksen tuoli. Tilauksia tehdään Fiskarsissa Nikarin verstaassa, jossa Merz on mukana.

Tavaroita tärkeämpää on kuitenkin ammattitilpeys, jota ne kuvastavat.

Rudi Merz, 58, kasvoi Emmentalissa alppiniittyjen tuntumassa.

Hän kantaa pöytään maitokahvia ja Valion Mustaleimaa.

"Kohtalaista, kohtalaista", hän sanoo juustosta, vaikka kotiseudun juustotahkojen jälkeen onkin ollut vaikea tottua muoviin pakattuun juustoon.

Merz on katsellut Suomea 35 vuotta ja luonnehtii itseään elintasopakolaiseksi. Hän pakeni Sveitsin yltäkylläisyyttä.

Hänen lapsuudessaan elettiin vielä niukasti ja suuressa perheessä jokainen voinokare ja makkaranpala jaettiin tasan. Kahvia ja makeaa sai vain sunnuntaisin.

Joskus 1960-luvulla kahvia juotiin jo joka päivä ja makeaa sai mahan täydeltä.

Varsinkaan pula-ajan kokeneet ihmiset eivät tuntuneet uskovan elintasoja todeksi ja haalivat aina vain uusia tavaroita.

Nuori Rudi halusi siitä asenteesta eroon. Hänestä se oli vaurastumista, mutta ei rikastumista.

Hän lähti pohjoiseen. Tanskan puusepäntaito miellytti, mutta Sveitsin jälkeen maisemat eivät olleet kovinkaan kiinnostavia.

Seuraavaksi oli vuorossa vuoden pesti ruotsalaisen arkkitehtitoimiston malliverstaassa.

Vasta 1970-luvun Suomesta elintasopakolainen löysi hakemansa. Hän hämmästeli ihmisten pelkistettyä, tyylikästä ja kohtuullista elinympäristöä.

"Marimekkoverhoja näkyi melkein joka ikkunassa", Merz hämmästelee.

Merz oli töissä **Yrjö Kukkapuron** toimistossa viitisen vuotta ja sai monipuolisen tuntuman tuoleihin.

"Huomasin kuitenkin, ettei suunnittelu ole oikein mun hommani." **Marja-Liisa**-vaimon työ toi Merzit Lohjalle. Täältä löytyi myös puolivanha omakotitalo ja sen pihalta kotiverstaan paikka.

Tuomisinaan Rudi Merzilla oli ammattitaitonsa, jonka hän oli hankkinut keskieurooppalaiseen tapaan oppisopimuskoulutuksessa, ensin puusepänopissa kotikylän mestarin ja sitten sisustussuunnittelijanopissa toisen mestarin johdolla.

"Oppimestarijärjestelmää vastaan voi kapinoidakin, mutta noin yleisesti se ei ole yhtään

pöllömpi asia", Merz sanoo. "Puusepät ovat tuhansia vuosia tehneet huonekaluja ihmisille. Heidän koko ammattitaitonsa on käytettävissäni. Kun saan siihen lisättyä jotakin omaa, on minunkin osuuteni hoidettu", Merz tiivistää tekemisensä tarkoituksen. Rakentaminen, talojen tai kalusteiden, ei ole vain tekninen suoritus.

"Jos ei ole ammattiyhpeyttä, katot romahtavat, vaikka sitä ennen on ollut pari kolme vaihetta, jolloin ongelma olisi pitänyt huomata", Merz kommentoi Suomen viimeaikaisia tapahtumia. "Töissä pitäisi joka päivä tehdä parastaan. Mutta koska hyvästä työstä ei makseta erikseen, näkee usein, ettei se kiinnosta tekijäänsä vähääkään."

Suomessa olisi edelleen käsityötaitoa, mutta sitä ei arvosteta, Merz sanoo.

Esimerkiksi kulttirakennuksiin, kuten kirkkoihin, arkkitehti kelpuuttaa jonkin kurinalaisen taideteoksen mukaan, mutta valvoo tarkkaan, ettei kukaan pääse pilaamaan hänen työtään.

"Vielä sata vuotta sitten rakennetut kulttirakennukset ovat täynnä ihmisten käten työtä. Monenlaista pipertäjää oli tekemässä rikasta moninaisuutta", Merz sanoo.

Käsityöläinen sai arvostusta, kun Rudi Merz palkittiin vuoden 2006 taidekäsityöläisenä.

"Kunpa vielä muistettaisiin ja palkittaisiin vaikkapa vuoden kirvesmies ja vuoden puuseppä", hän sanoo ja lisää, että "on vaarallista, kun joku keuhataan pystyyn".